

Politiški pregled.

* **Bolgarija.** Dne 21. t. m. so se vršili v Sofiji shodi, ki so jih sklicali socialisti in vseučiliški dijaki. Na shodu socialistov so govorniki napadali zmerne elemente med opozicijskimi strankami ter so pozivali na hujši boj proti vladi. Na shodu dijakov, kjer je bilo tudi mnogo socialistov, so govorniki napadali, kakor so se izrazili, osebno vladanje kneza.

* **Italijansko vseučiliško vprašanje.** Italijanski vseučiliški odbor v Trstu je poslal naučnemu ministru spomenico, v kateri se zahteva, naj se čim prej izda odredba, s katero bodo priznane vseučiliške študije na vseučiliščih v Italiji.

* **Rudarji za svetovni mir.** Mednarodni odbor rudarjev v Bruslju je sklenil nastopiti na mednarodnem rudarskem kongresu za svetovni mir. Pozovejo vse delavce, da v slučaju vojne zabranijo dobavo premoga.

* **Sloga v čeških strankah.** Mlade češke radikalne stranke so imele skupen shod, na katerem se je sklenila spojitev čeških narodnih socialistov, radikalnih državnih pravašev in naprednih državnih pravašev. Vse tri stranke nastopijo s skupno listo kandidatov za državni zbor.

* **Preventivna cenzura v Bosniji je odpravljena.** V torek je v Bosni in Hercegovini stopil v moč novi tiskovni zakon, s katerim je odpravljena preventivna cenzura. Kako je „delovala“ preventivna cenzura, daje izmed drugih bosenskih listov lep zgled v Sarajevu izhajajoč „Hrvatski Dnevnik“. Od kar je začel ta list izhajati, je izšlo skupno 382 števil, a preventivna cenzura je zaplenila 267 števil. Vseh zaplenjenih vrst je bilo 9483.

* **Bolgarija se oborožuje.** „Voss. Zeitung“ poroča iz Sofije, da je bolgarsko vojno ministrstvo naročilo pri avstrijski tvornici Jurija Rotha 40 milijonov patronov.

* **Štatistika ruskih žrtev.** Ruski list „Perelom“ je priobčil štatistiko žrtev revolucije od februarja 1905. do novembra 1906. V tem času je bilo umorjenih in težko ranjenih 67 gubernatorjev in mestnih načelnikov, 372 policajev in policijskih častnikov, 347 policijskih agentov, 47 orožniških častnikov, 124 častnikov redne vojske in garde, 382 vojakov, 215 uradnikov, 53 duhovnikov, 72 trgovcev, 117 tvorničarjev, 72 bankirjev, skupno 2110 oseb. V tem času je pa bilo ubitih in ranjenih tudi 32.706 drugih oseb.

Vestnik.

Učiteljsko ljubljanske okolice naj se zbere 2. maja v „Narodnem domu“ ob pol 10. uri na prijateljski sestanek.

J. Gregorin.

Osebnost na Kranjskem. V začasni pokoj je šla učiteljica M. Škerjančeva v Zagorju, namešča jo suplent J. Hladnik. Učitelj v Toplicah-Zagorju, M. Pelko ima dopust suplira ga Josipina Hafnerjeva. Zaradi bolezni ima dvamesečni dopust Marija Pezdirjeva, učiteljica v Št. Vidu pri Zatičini, namešča jo provizorični učitelj Leo Pibrovc.

Na dvorazrednici v Smedniku je razpisano do 20. maja t. l. nadučiteljsko mesto. Prošnje na e. kr. okr. šol. svet v Kranju.

Umrl je v Vrtovinu Ivan Grželj, nadučitelj v p. B. i. p.!

Okrajna učiteljska skupščina za kranjski okraj se vrši dne 10. julija 1907 ob 10. uri dopoldne v Kranju v telovadnici e. kr. višje gimnazije Poleg običajnih točk sta na dnevnem redu: 1. „Kako vzgajaj ljudska šola? Referent gosp. Fran Ivanc, učitelj v Kranju. Ta referat dobe vsi člani skupščine izgotovljen do konca meseca maja t. l., da se morejo pripraviti na uspešno razpravo o predmetu. — 2. „Kako naj se obravnavajo šolske zamude?“ Referent gosp. Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem. — To je menda prvi okraj, kjer ni treba vsemu učiteljsstvu izdelovati referatov. Ali bi ne mogli drugod posnemati tega zgleda?

Pridelovanje krme na Grmu. Kmetijska šola na Grmu je od vsega početka polagala največjo važnost na pridelovanje krme in jo je močno razširila v teku let, kakor je povzeti iz sledečih števil. Ko se je zavod na Grmu osnoval, je imela šola 16 ha njiv, 8 ha travnikov in 275 ha pašnikov,

skupaj 2675 ha njiv in travnišče. Danes ima šola 10 ha njiv in 1675 ha travnikov. Iz njiv se je nanovo napravilo 6 ha travnikov, dočim so se pašniki s skrbnim delom in dobrim gnojenjem tudi izpremenili v travnike. Prvotno razmerje med njivami in travniki se je tedaj močno izpremenilo in se prideluje danes skoraj še enkrat toliko krme kot prej. Pa tudi na njivah se je pridelovanje krme močno razširilo, zakaj od 10 ha njiv so odločeni 4 ha za pridelovanje detelje, in sicer 2 ha za pridelovanje lucerne, 2 ha za setev mešanice, detelje in trave. Temu intenzivnemu pridelovanju krme je pripisati, da se je tudi živinoreja na zavodu močno povzdignila.

Izpod Krma nam pišejo: Učiteljsko ljudsko šole v Tomišlju je priredilo 14. aprila popoldne roditeljski sestanek, ki je bil jako dobro obiskan. Nadučitelj tovariš Ivo Trošt je razložil pomen takih sestankov, pozdravil navzoče očete in matere ter zlasti poudaril: če se že učimo, kako izrežati lepo drevje, rediti plemenito govedo in izpopolnjevati konjerejo v naših krajih, zakaj bi se starši ne smeli pomeniti z učitelji, kako se izreza iz otrok dobre poštene ljudi. — Nato je učiteljica gđ. Marica Žgurjeva krasno govorila o pomenu ženskih ročnih del in njih koristi. Vsi navzoči so ji pritrjevali na glas, zakaj povedala je toliko žalostnih primerov, da so se kar spogledovali možki in ženske, kako je pri hiši, kjer ne zna gospodinja rabiti šivanke. Nadučitelj je nato razpravljal o nekaterih glavnih napakah pri vzgoji otrok, in sicer si je privoščil za ta dan samo: laž, razvil svoje misli od laži na tatvino, kajenje šolskih otrok in nevarnost kakor tudi ogromna škoda po požarih, ki so večinoma vsi nastali po cigareтах mlečnozobih kadilcev. Končal je z najžalostnejšo posledico lažitvino in tolovajstvom ter zabičil navzočim: „Pazite, odkod vam imajo o. roci denar!“ — Ljudje so rekli, da bilo treba take starše, ki ne store tega naznaniti sodišču. Vsi so obljubili, da zopet pridejo, kadar se priredi roditeljski sestanek.

Toplice pri Zagorju ob Savi. Prvi roditeljski večer, ki se je vršil v nedeljo, dne 14. t. m., ob pol 5. uri popoldne na topliški šestrazrednici, je uspel zares sijajno. Udeležilo se ga je okrog 500 poslušalcev večinoma staršev in drugih prijateljev šolstva. Med ogromno množico smo zapazili vso tukajšujo inteligenco, kakor tudi več g. kolegov in gđ. kolegij iz litijskega in krškega okraja. — Gosp. nadučitelj Fr. Kozjak, je v kratkih, a izbranih in jedrnatih besedah pojasnil pomen takih sestankov in dal nekaj zdravih navodil v splošnem o vzgoji. Nato je e. kr. okr. šol. nadzornik Ljud. Stiasny predaval o potovanju po Francoskem. Ker je vse kraje, o katerih je govoril, prepotoval sam in jih sedaj nanovo poljudno oživel in ponazoril navzočemu občinstvu s skioptičnimi slikami, je bilo njegovo predavanje vseskozi živahno in zanimivo, in zato mu je vse zbrano občinstvo sledilo z največjo pozornostjo. Ob koncu se je občinstvo zadostno zahvaljevalo za tako izborno prirejen duševni užitek in izražalo željo, da bi se ponovilo še več takih večerov.

Izlake pri Zagorju ob Savi. V nedeljo, dne 21. t. m., se je zopet pokazalo, kako vztrajno napreduje učiteljsko litijskega okraja, ko je g. F. Lužar, vodja enorazrednice v Št. Jurju-Izlakah, priredil prvi družinski sestanek, ki se je vršil ob polu 4. popoldne. — Dosedaj je bil tak večer prvič prirejen na enorazrednici in vendar je uspel kaj lepo. V prostorni restavracijski dvorani kopaljšča „Medija-Izlake“ se je zbralo do 200 mater in očetov ter drugih prijateljev napredujočega šolstva. Z veseljem smo med navzočimi zapazili tudi več g. tovarišev in gđ. tovarišic, ki so se tega sestanka udeležili iz sosednjih šolskih okolišev v prav lepem številu. — Gospod učitelj Mat. Pelko je navzočim razložil pomen takih sestankov in nato predaval o vzgoji. Občinstvo mu je sledilo z vidnim zanimanjem ter se mu ob koncu zahvalilo z burnim aplavzom in živio-klici. — Nato je gosp. šol. vodja Fortunat Lužar govoril o temi „Potovanje po Italiji“. Z živim opisovanjem in jasnim pripovedovanjem o krasotah divne Italije je očaral vse navzoče. Vsi so z napeto pozornostjo sledili njegovim zares interesantnim izvajanjem, ki jih je podpiral s ponazorovanjem skioptičnih slik. — Po dveurnem predavanju se je občinstvo zadovoljno razšlo, izražajoč željo, da bi se ponovilo še več takih prijetnih in zanimivih večerov.

Nadučitelj Janko Žitnik iz Št. Vida nad Ljubljano je, kakor čitamo v „Slov. Narodu“, priglasil svojo kandidaturo za ljubljansko okolico kot neodvisni kandidat.

Uredništvu „Učiteljskega Tovariša“. V števil. 16. „Učiteljskega Tovariša“ ste posneli po tržaški „Edinosti“ z dne 10. t. m. vest, da je dr. Ig. Žitnik napadal na shodu na Gočah „Učiteljskega Tovariša“ in naš stan, in da sem jaz isto odobral. — Ker dopis nikakor ne odgovarja dejstvu, blagovolite popraviti, da kandidat Žitnik ni napadal ne enega ne drugega. — Torej jaz njegovih „napadov“ na učiteljski stan nisem mogel odobravati in bi jih tudi nikdar ne odobral.

Z odličnim spoštovanjem
Anton Bezeg, učitelj.
Goče, 22. aprila 1907.

Iz zdravniških krogov smo posneli zanimivo novost, ki se vrši okrog tega, da pride uživanje zrnate kave iz mode. Akoravno prekomorska zrnata kava ne bo še izginila v najkrajšem času popolnoma, bo vendar uživanje nekdanje priljubljene pijače jako malenkostno, da bi pa ostalo brez nadomestila, to tudi ni mogoče! Ali naj pa jutranjo kavo popolnoma opustimo? Ne! Namesto zrnate kave, katere strupeni kofein tako uničuje de luje na naše živce, so našle naše dobre in skrbne gospodinje v Vydrovi žitni kavi zdravo in prijetno učinkujoče nadomestilo, ki se tudi pri vsakem gospodinjstvu hitro udomači. Ta izdelek, pripravljen iz ljubljanskega zrna, katero nam daje vsakdanji kruh, je po svojem, tako prijetno grenkem okusu, ki je zrnati kavi tako močno podoben, povsem pravo in popolno nadomestilo zrnate kave. Ako torej našim cenj. gospodinjam, ki imajo zdravje cele družine na vesti, Vydrovo žitno kavo najtopleje priporočamo, storimo le ljudsko dolžnost. Vzorec tega izvrstnega in obudovanja vrednega izdelka pošilja Vydrova tvornica hranil, Praga VIII, na zahtevo popolnoma zastoj in poštne preste.

Nekoliko opomb k odgovoru gosp. Druzoviča

v 4. števil. letošnjega „Pop.“ na str. 121—122.*

Vem sicer, da so časnikarske polemike često jako neprijetne in nadležne tako uredniku kakor tudi čitateljem dotičnega lista, kjer se bijejo taki „papirni boji“, toda nekako čudno je vse-kakor tako ravnanje, kjer poziva na eni strani v polemiki polemizujoč svojega nasprotnika posrednje in neposrednje na odgovore in dokazila, na drugi strani pa pride g. urednik ter odvzame nasprotniku besedo, češ: „Stvar je za nas končana“. Tako in nič drugače se je zgodilo meni v znani polemiki, ki jo imam z g. Druzovičem. (Prim. Pop. števil. 2., 3. in 4.) Opazivši pod „Pripombami“ k mojemu odgovoru v 4. števil. „Pop.“ zgoraj navedeno uredniško opombo, spomnil sem se nehote Ezopove basni, iz katere odseva nauk, da zatožencu ne pomaga njegova nedolžnost celo nič, ako se združijo proti njemu tožnik, sodnik in pa priče.

No, ker se še najdejo pota, po katerih je moči pretrgati take sponje, zato mi bodi dovoljeno, da g. Druzoviču na tem mestu kolikor mogoče na kratko odgovorim.

1. G. Druzovič imenuje mojo trditev, da je mogoče enemu in istemu napevu tudi različni tekst, nelogično. Bodi mu! Ne bom se z njim o tem dalje prerekal, omenim samo, da sem imel pri tem v mislih narodne napeve in ljudsko šolo. Opiram pa se v tej stvari na izjavo priznanega slovenskega (ne nemškega!) glasbenika, ki je pisal med drugim sledeče: „Skode pa vendar nar. napev nič ne trpi, ako se mu podloži novo besedilo, saj narod sam pogosto besedilo izpreminja in prenareja: v raznih krajih se na razne napeve pojó razne besede! (Fr. Kimovec v „Slov.“ za l. 1906. št. 176). S tem seveda nihče na trdi, da je tako ravnanje iz glasbeno-estetičnih ozirov utemeljeno, a mogoče je in v praksi se je med narodom pa tudi med učiteljstvom iz vzgojnih ozirov do sedaj vedno izvajalo. Se li bo še tudi v prihodnje?

2. Da se opira g. Druzovič v svojih „Pripombah“ na resolucije, sklenjene na glasbenopedagoškem kongresu v Berlinu, je to kajpada povsem prav, a pritrđiti mi mora čestiti moj nasprotnik, da se na papirju marsikaj prav lahko čita, dočim se stvar dejanski, t. j. v praksi ne obnese vselej tako, kakor bi si

* Tiskano kot inserat. Uredništvo je odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

želeli to dotični navdušeni možje, iz kojih je stvar izšla. Zgledov za to najdemo več nego dovolj v raznih strokah, katere bi radi poedini veščaki potom ljudske šole spravili do najvišjega vrhunca. Kar se pa tiče glasbe v ljudski šoli, še gre pomniti, da vsem učiteljem, žal, rojenice niso že ob porodu položile lepo ubrane lire v zibelko: pretežna večina nas stoji v tem oziru v vrstah, ki bi je morda g. Druzovič imenoval „minorum gentium“.

3. Ekstremnosti, ki jo zavrača g. Druzovič v „Pop.“, mu nisem prvi očital jaz, pač pa urednik njegovega „Ukoslovja“, g. dr. Ilešič, in bi se moral torej g. Druzovič v tem oziru že prej oglašiti.

4. Da se to, kar služi kot primer učne poti za učne namene v šoli, ni rabno in da bi se torej pesmi, ki jih navaja gosp. Druzovič v svojem „Ukoslovju“, pri pevskem pouku v šoli ne smele rabiti, tega gotovo, g. Druzovič, sam ne veruje. Istotako se mi zdi jako dvomljivo, da bi imel pokojni Miklošič v svoji rokopisni zbirki pod Fleischmanovim napevom „Metuljček“ za to melodijo primerno besedilo „Veseli hribček“.

5. Trditev, da sem v polemiki z gosp. Druzovičem postal oseben, odločno zavračam, zakaj osebnosti g. Druzovič sem se dotaknil le v toliko, kolikor je ista v zvezi s stvarjo samo.* Iz zival nisem nikoli in nikjer, in če sem imel v prejšnjih letih razne polemike, katere mi sedaj g. Druzovič očita ali ni tudi tako očitane osebno? sem bil vedno zahrbtno napaden. In kot tak sem se moral vendar tudi braniti. Oseben pa tudi takrat nisem bil, ker svojega nasprotnika niti poznal nisem. Bojazen g. Druzoviča, da bi ga utegnli v služaju neugodne ocene moje „Pesmarice“ preostro prijati, je bila torej povsem neutemeljena.

6. Za upoštevanje ugodnih časniških poročil o mojih skromnih publikacijah g. Druzoviča nisem nikoli prosil, ker vem, da bi našel pri njem v tem oziru le gluha ušesa, kakor sem jih našel takrat, ko sem ga prosil usluge, naj mojo pesemsko zbirko v rokopisu kritično pregleda. Sicer pa se je moral g. Druzovič v najnovejšem času sam uveriti, kako težko je pisatelju, ki se prikaže s svojim proizvodom v javnosti, vsestranski ustreči in da graja zlasti tedaj hudo peče, ako si je literat v svesti, da je imel, pišoč dotično delo, najboljše namene.

7. Ako misli g. Druzovič, da me spravi s svojimi „opombami“, „pripombami“ in z več ali manj prikritim „namigavanjem“, ki ima dokaj prozoren namen, iz ravnotežja, ako misli, da uniči s tem v meni veselje in pogum do daljnega dela na literarnem polju, se pač močno moti. Šolsko literarno polje na Slovenskem je tako veliko in obširno, da imava z g. Druzovičem poleg drugih delavcev oba dovolj prostora, pa tudi potrebnega dela. Vsak po svoje! Na glasbeno pedagoškem polju pa se bržkone ne bova tako hitro sporazumela, zakaj g. Druzovič bi rad v znani svoji navdušenosti za glasbo spravljal to umetnost pri nas čim najhitrej do najvišje stopnje popolnosti, dočim računam jaz, ki se gibljem le v tesnem, ljudskošolskem muzikalnem ozračju, le z dejanskimi razmerami in težim v prvi vrsti po tem, da bi zbudil v šolski deci pred vsem veselje do petja in glasbe sploh. Da pa morajo pri tem razni glasbeno-estetični momenti stopiti često v ozadje, v tem mi mora pritrđiti pač vsakdo, ki deluje v ljudski šoli.

V Središču, dne 21. aprila 1907.

Anton Kosi.

* Ko sem pisal prvi svoj odgovor g. Druzoviču, sem poudarjal ondi izrečeno da se glede očitanja nečistih namenov pri g. Druzoviču morda motim. Danes sem v tej točki povsem na čistem, a javno te stvari gospodu nasprotniku iz gotovih ozirov ne bodem pojasnjeval, pač pa, ako g. Druzovič to želi, zasebnim putem.

Listnica uredništva.

V litijski okraj: Tisti spis bi bil morda primernejši za „Popotnika“. Povprašajte še tam. Pozdrav! — F. E. v. V. Hvala za pismo. Čim bo mogoče, odgovorimo. Zdravi! — Na Goriško. Ker prinašamo danes drugo pojasnilo, se nam zdi Vaše nepotrebno. Pišiti nam, kako mislite!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 277/07.

Štajersko.

58 (1)

V političnem okraju Konjice popolniti sta sledeči mesti učiteljev stalno, oziroma začasno:

1. Na enorazredni ljudski šoli v Skomrah (pošta Vitanje), drugi plačilni razred, mesto učitelja-voditelja.

2. Na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Kunigundi na Pohorju (pošta Zreče) drugi plačilni razred, mesto učitelja.

Prošnje za te dve službi se naj vložita službenim putem pri dotičnih krajnih šolskih svetih do 10. maja 1907.